ममसर्वस्वङ्कथयामितवप्रिये यथाऽह्नगणेचन्द्रोग्रहाणा
म्भानुरेवच वर्णानाञ्चयथाविप्रो देवानाम्विष्णुरुत्तमः
नदीनाञ्चयथागङ्गापुराणानांचभारतः। वेदानाञ्चय
थासामइन्द्रियाणाम्मनोयथा पुराणवेदसर्वस्वमाग
मनयथोदितम् एकाग्रेणशृणुष्वेदंयथाहष्टंपुराव्रतम्
भाद्रमासिसितेपक्षेतृतीयाहस्तसंयुता तस्यानुष्ठानमा
त्रेणसर्वपापैःप्रमुच्यते शृणुदेवित्वयापूर्वंकृतंव्रतम
ज्ञानतः तत्सर्वङ्कथयिष्यामियथावृत्तंहिमावले पार्व

२

उवाच कथं पृष्टस्त्वया देवं चरितमद्भुतमुत्तमम् तत्सर्वं श्रोतु
मिच्छामि मिस्मत्सकाशान्महेश्वर ईश्वर उवाच अस्ति त
त्र महान्दिव्यो हिमवान्नैव नगेश्वरः नानासिंहसमाकीर्णो
नानाद्रुमलताकुलः नानापक्षिसमसंघातैः नानारूपविचि
त्रितं यत्र देवास्सगन्धर्वाः सिद्धचारणगुह्यकाः किन्नर
स्सिद्धस्त्रागन्धर्वागीततत्पराः स्फाटिकैः काञ्चनैः
शृङ्गैर्मणिवैडूर्यभूषितैः अप्सरोनृत्यसंघातैः शो
भितो वननगेश्वरः ॥ तत्र त्वं पार्थ निवासं कुर्वन्तो महत्त

२

पः अरहाद्दशाकन्देविभूषणानमधोमुखम् सम्वत्सरञ्चतु
ष्वाष्टिपञ्चपराणिशिनीतथा ६६न्तातेनतत्कष्टविर्च्छर्य्यैव
सुदृ४ खितोऽभवेत् कस्मैदेवामयाकन्याचेतस्सवम्विचि
न्तयेत् इत्येवञ्चिन्तयाविष्टोमुनिनारदश्चापयौ अर्बी
दिमित्त सम्पर्च्छ हिमवान्वैनगेश्वरः हिमवानुवाच
।। किमर्थमागतोदेवकथ्यतांमुनिपुङ्गव नारदउ
वाच शृणुदेवमहत्कार्य्यंविष्णुनाप्रेषितावयम् यो
ऽपयोग्यावदातव्यङ्कन्यास्तामिदन्त्वया वासुदेवसम

(3)

३

नास्तिब्रह्मासशक्रमहेश्वरः तन्नात्रविनिन्दितं किञ्चिदिप
ताम्ममसम्मतम् हिमवानुवाच वासुदेवसमोदेवः
कन्याप्रार्थ्यतेयदि तदामयाप्रदातव्यात्वागमवि
शेषतः तच्छ्रुत्वाप्रययौ श्रीमान्नारदः केशवम्प्रति मुनि
र्म्नोपि शंखचक्रगदाधरम् त्वत्वाञ्जलिपुटोभूत्वामुनि
श्चं प्रतिभाषत हेवसिद्धमम कार्यन्वेवाहिकपरोभ
वस्मिवानब्रह्मविद्यावतत्स्तद्वैश्कपतामचच ॥ श्रीकृना
मपादेपादेशायंगडरध्वजे श्रयस्तुत्वापतुर्धाकिंपादि ती

३

ऽष्णीताभवत ऽःखेनदुःखिताह्मासखीपृच्छन्तान्निषि
सख्युवाच किमर्थन्दुःखिताऽसि तथ्यम्ब्रूहिममाग्रतः भ
त्रस्याभेनतेभद्रङ्करिष्येहंनसंशयः पार्वत्युवाच मयायद्वि
नितङ्कार्थ्यन्ना तेनकृतेमन्मथा दस्मादेरुपरिस्यागङ्क
रिष्येहन्नसंशयः पार्वत्युवाच एतदंवचनंश्रुत्वा सखीवचन
मब्रवीत् नयानातिपितापत्रब्रजामस्माद्वम्महत् रसेव न
सम्मतहत्वांताक्तिलम्महच्छनम् पितावित्नोकयामास्मि
मवास्त्वांगृहेगृहे केननीतासमेपुत्री देववानवकिन्नरैः॥

ससुहं तस्मयापूर्धद्वि दास्येगरा धजे इत्येवचिन्तया
विह्नो मूर्च्छया पतितो भूवि हाहाकृत्वा ततो लोका
न्मधावत तत्रपि मूर्च्छोपा पालपाकस्मात्कथयस्य
विशेषत हिमवा नउवाच केनाद्य दुष्कृतैष्टे न कस्मा
र त्नं तस्मम दृष्टावाकाल सर्व्वेण सिंहव्याघ्रेणावा
स्ता नजनेषु गताः पत्नीके नडष्टे नवाहना कम्पते
शोक संतप्तो वातेनेवयथातरु: । लङ्घताविपिनवी
रे निर्जने नमपवद्धनम् व्याघ्रसिंहगजक्रोऽस्मृगपक्षिग

४ ४

6

णाकुलम् तस्मिन्घोरे वने त्वं तु सखिभिः सह संस्थिता ह
ष्टा तत्र नदी रम्या तस्यास्तीरे कृ मध्याह्ने उपविष्टा तत्र
[illegible] ऽतिभिस्ताद्य मन्नजल
विवर्जितः वालुकैस्थापितम् लिंगं शिवपार्थस्तितस्य
मे भाद्रमासि तृतीयायां हस्तनक्षत्रसंयुता तत्र गीतेन
वाद्येन रात्रौ जागरणं कृतम् तेन व्रतप्रभावेन त्वास
न चलितं मम सप्राप्तोऽहं विततैव यत्र त्वं सखिभिस्त
ऽ प्रसन्नोऽस्मि मया प्रोक्तं वरं ब्रूहि वरानने पार्वत्युवा

५

यदिदेवव्रसन्तोसिम्मनर्तेभवतुमे [illegible] तथेत्युक्त्वामय
रिविकैलाशम्पुनरागतम् ततःप्रभातेसमाजेन घो
सर्वाम्बिवर्जितम् पारणांकृतेतत्रयम्भूतम्वतनगोच
रम तत्रत्वत्वव्रसुसासिसख्यामार्कण्डेयवनने हिमवा
नपतिदेशमाजगामवनेवने अन्विषचतुर्दिक्षु पांभो
जेनवर्जितः ॥ दृष्ट्वातत्रनदीतीरेषवनसुकन्यकां रूप
म् उत्थाप्याक्ताकुमानीतारोदनवकारसः सिरूमा
प्राहिपेप्पुत्रकेकिमर्थमवनमागतास्य्येत्युक्ता हिमवता

५

त्वमानीता गृहम्प्रति ॥ ततः प्रभुक्ताते पित्राऽस्माकं वैवा
हिकी क्रिपातेन ब्रतस्य प्रभावेन सौभाग्यम्प्राप्यते त्वया त
दा हि व्रतराजन्तु कस्यापि न निवेदितम् व्रतराजस्य नाम
हं शृणु देवि यथाऽभवत् स्वालिभिर्हरिताऽयस्मात्साहरि
तालिका श्रीपार्वत्युवाच नामेदङ्कथितन्देव विधिन्वद
मम प्रभो किं पुण्यं किं फलं चास्य केन वा क्रियते नरैः ईश्
वर उवाच शृणु देवि विधिं वक्ष्ये नारीणां व्रतमुत्तम
म कर्तव्यं च प्रयत्नेन यदि सौभाग्यमिच्छति तोरणादि

चक्रत्वंकरस्तीस्तम्भमद्भुतम् अन्नाद्यपदवस्त्रैस्तुना
नावर्णविचित्रितैः चन्दनादिसुगन्धैस्तु लेपयेद्गृहम्
रूपम् शंखभेरीमृदङ्गैस्तु वादित्रैर्धनैःनामकुं
लचारैस्तु कर्तव्योमम वेश्मनि नारिकेलैस्तु जम्बी
रैः फलैश्च विविधैस्तथा अष्टदशाम्दैवस्त्रैर्नवे
द्यैः ओंमेस्तथास्नापनन्तत्रैतत्स्वं पाद्येनासहित
समेधूप दीपैश्च मन्त्रेणानेन पूजयेत् उपोष्य पूजये
लक्ष्म्य ॰॰॰॰॰॰॰ कृपाञ्जाग्रहणाँगिरावायेशिव

गणेश्वर क३ नि१

नाउ लै३

६

६

रूपायै मङ्गलायै महेश्वरि ॥ शिवे सर्वार्थदे देवि शिवरूपे नमो
स्तु ते नमस्ते सर्वरूपिण्ये जगद्धात्र्यै नमोस्तु ते नमः संसा
र भीतिविध्वंसे त्रिपाहि मां सिंहवाहिनि मया त्वं येन का
मेन पूजितासि महेश्वरि राज्यं देहि सौभाग्यं देहि सर्व
संत्राभवपाधेति मन्त्रेणानेन मे देवि संपूज्य त्वां मया सह
॥ कथां श्रुत्वा विधानेन दम्पतीभ्यां सदैव तत् संकल्पन्तु ततो
ः कुर्याद्गन्धपुष्पादिभिस्तथा ॥ वैं कुर्वन्नमरादे विव्रत
राजन्विधानतः ॥ सौभाग्यं राज्यमाप्नोत्यं पुत्रं यमाप्नुयात्

६

तृतीयायां नृपानारी मोहाद्दाहं समाचरेत् सप्तजन्मभवे वन्ध्या
वैधव्यञ्च पुनः दारिद्र्यं पुत्रशोकञ्च कर्कशा दुःखभागिनी
॥ प्रयाति नरकं घोरं यो ध्यन्नं करोति या ॥ काञ्चनं रुक्मपा
त्रं ताम्रं रूप्यान्तथैव च ॥ वेणुमृण्मयपात्राणि पूर्णानि विवि
धैः फलैः तद्यात्सुरञ्चित्तोकेभ्यस्तदन्नेवैवपारणाम् ॥ एवं वि
धिं या कुरुते च नारी त्वया समाना रमते च भर्त्रा ॥ विना श्रा
कालेमम तुल्यरुपे सा पुत्र[illegible] मुक्तिं लभते च युग्मम् ॥
अश्वमेधसहस्रस्य वाजपेयशतस्य च कथाश्रवणमात्रे

१

णात्फलम् लभतेवसा एतत्तेकथितन्दे
विवतानाम्व्रतमुत्तमम् समर्प्पणाविधिञ्च
न्येरामश्रीशिवपुराणेहरितालिव्रतकथा
समाप्ता श्रागमेनयथोहितम् ॐ गोसवै
र्णवस्त्रहाने सर्वे:७रः=सरः ॐ इतिशुभमस्
तु॥ सिद्धिरस्तु इदंहरितालिव्रतकथालि
खितंगणेशदयालशिष्येमीनाराम सम्वत १७८८

८

13